

KİŞİ İSİMLERİNİN İNTERNET ALAN İSMİ OLARAK TESCİLİ KARŞISINDA İSİM ÜZERİNDEKİ HAKKIN KORUNMASI

Yrd.Doç.Dr. MUSTAFA FADIL YILDIRIM*

I. Giriş

İnternet, birden fazla haberleşme ağının (Network) meydana getirdikleri, Transmission Control Protokol'una (ki, kısaca TCP veya IP olarak anılmaktadır) göre bilgisayarların birbiriyle bağlanması ile oluşan bir iletişim ortamı, binlerce bağımsız ağdan bu bağımsız ağlara bağlı milyonlarca "host" adı verilen bilgisayarlarından kurulu¹ bir ağ sistemidir². İnternetin bir iletişim ortamı olması aynı zamanda ekonomik hayatın da vazgeçilmez araçları haline gelmesine yol açmıştır. İnternet ortamının ideal bir pazar yerine dönmesi sürecinde temel etkenler, internet kullanıcıların dünya ölçeğinde yaygınlaşması, çeşitli multi medya imkanlarının ve inter aktif bir ortamın sunulması sayılabilir³. Kişiler tıpkı diğer iletişim araçlarında olduğu gibi bu ortamda da ilanlar verebilmekte, ürünlerinin tanıtımını ve pazarlamasını yapabilmekte, veri alış-verişinde bulunabilmekte, hatta digital ürünlerin ifası bu kanalla yapılmakta, ödemelerin de güvenli bir biçimde gerçekleştirilebilmesi için çareler aranmaktadır⁴. Özetlemek gerekir-

* A.Ü. Erzincan Hukuk Fakültesi Medeni Hukuk Anabilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ BETTINGER, TORSTEN Kennzeichenrecht im Cyberspace: Der Kampf um die Domain-Namen, GRUR-Int. 1997, s. 403.

² GÜRAN / AKÜNAL / BAYRAKTAR / YURTCAN / KENDİGELEN / BELLER / SÖZER, İnternet ve Hukuk, İstanbul 2000, 11 (Kıs. İnternet ve Hukuk).

³ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, s. 402; İnternet ve Hukuk, 14-15.

⁴ Elektronik ortamda ödeme (=Zahlungsverkehr) konusunda bkz., STOPLAMANN, M., Elektronisches Geld im İnternet, Köln 1997; SCHMIDT, C., Elek-

se, internetin ekonomik önemi baş döndürücü bir biçimde arttığı, dünyanın global bir köye dönüşmekte olduğu söylenmektedir⁵.

İnternet ortamının ekonomik öneminin artması ve diğer iletişim ortamlarına nazaran oldukça özgürlükçü olması⁶, devletleri, hukuken çözümlenmesi gereken bir dizi sorun ile karşı karşıya bırakmıştır⁷. Bu sorunlardan özel hukuk boyutlu ve özellikle kişiler hukukunu ilgilendiren, "internette alan ismi olarak kişi isimlerinin verilmesi dolayısıyla, isim üzerindeki hakkın ihlali ve buna bağlı hukuki sorunlar, mahkeme kararlarına konu olmaları ve toplumsal huzuru bozabilecek uyuşmazlık potansiyeli ile derinlemesine incelenmeyi gerektirecek kadar günceldir. Özellikle son günlerde bazı kişilerin ülkemiz siyaseti bakımından önde gelen kişilerin isimlerini internet alan ismi (=Domain Name) olarak tescil ettirdiklerini⁸, hatta ülkemizde faaliyet gösteren bir siyasi partinin genel başkanının ismini taşıyan "www.mesut-

tronisches Geld im Internet, Frankfurt a.M. 1999; LAMPE, F., Marketing und Electronic Commerce, Braunschweig/Wiesbaden 1999; LEHMANN, M., Rechtsgeschäfte im Netz-Electronic Commerce, Stuttgart 1999; V. LACKUM, J., Der Richtlinienvorschlag der EU-Kommision zum elektronischen Geschäftsverkehr-Teil I; II, www.jura.uni-sb.de/jurpc/aufsatz/19990130.html; [19990135.html](http://www.jura.uni-sb.de/jurpc/aufsatz/19990135.html); BORGES, G., Weltweite Geschäfte per Internet und deutscher Verbraucherschutz, ZIP 1999, 130 ff (Bu makale aynı zamanda www.rws-verlag.de/volltext/borges.html adresinden de temin edilebilir).

⁵ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 402.

⁶ İnternet ortamının özgürlükçü yapısı ve paradigmayı değiştiren yapısı hakkında ayrıntılı bilgi için bkz., İnternet ve Hukuk, 14-15.

⁷ Bu sorunlar internette alış-veriş imkanının yarattığı sorunların, özellikle ifa etmeme, yanlış ifa veya kötü ifa hallerinde uygulanacak hukuk; kredi kartları ile ödemenin yapılması sonucu ortaya çıkan güvenlik sorunları ile kredi kartı bilgilerinin haksız kullanımı vs. sorunların yanı sıra, elektronik imza ve elektronik belge; internet sitelerinin hack edilmesi, yani haksız olarak erişim hakkı bulunulmayan sitelere girilip oradaki verilerin tahrip veya değiştirilmesi gibi sayılamayacak kadar çok bir dizi sorun yaşanmaktadır. Bu konularda geniş bilgi için bkz., WIDMER, U., Rechtsfragen des Internet, Zürich 1997.

⁸ Bir alan isminin bir kimse adına tescili ile bu isim altında bir web sitesi oluşturmak farklı hususlardır. Web sitesi oluşturmak ikinci aşamayı oluşturur ve eğer isim başkalarının hukuken korunan değerlerini ihlal ediyorsa, bu ihlal ilk defa bu sitenin inşası ile birlikte, yani ismin kullanımı ile doğar. Bkz., BUCKING, JENS, Internet-Domains-Neue Wege und Grenzen des bürgerlich-rechtlichen Namensschutzes, NJW 1997, 1886, 1887.

yilmaz.org” ismini taşıyan⁹ siteye girildiğinde “muhalefete satılık domain” ilanı ile satışa sunulduğu görülmekte sorunun büyüklüğü ve bir an önce bir çözüm bulunması gerektiği konusunda bir fikir vermektedir¹⁰. Zira internet ortamında bir alan ismi ancak bir kez verilebilmektedir¹¹.

Sorun dünya gündemini son beş yıldır işgal etmektedir. Bir alanda faaliyet gösteren firma, internette bir site edinmek istediğinde kendisinden daha önce davranan bir başka firma veya kişinin bu ismi adına kaydettirmiş ise ve firma başka bir isim altında anılmak istemiyorsa¹² bu kişi veya firmadan site ismini satın almak veya en azından kiralamak zorunda kalmaktadır. Bir ismin ancak bir kere kullanılabilmesi bir anlamda haksız bir kazanç kapısı olmasına da yol açmaktadır. Doktrinde de ifade edildiği üzere Cebit, Deutsche Bank, McDonald’s ve bilgisayar araç ve gereçleri üreten Apple firmalarının, “www.cebit.de”, “www.deutsche-bank.com”, “mcdonalds.com” ve “www.apple.com” isimlerini tescil ettirememelerinin sebebi, gözü açık bir kişinin¹³ bu internet isimlerini daha önce kendi adına tescil ettirmesidir.

⁹ “www.mesutyilmaz.com” ve “www.mesutyilmaz.net” alan isimlerini taşıyan siteler de mevcuttur.

¹⁰ Bu cümleden olmak üzere, “www.bulentecevit.com” alan isminin Londra’da yaşayan Aydın ESEN adındaki bir kişi adına kayıtlı olduğu; “www.devletbahceli.org” ile “www.devletbahceli.net” alan isimleri ise A.B.D.’de yaşayan bir türk vatandaşa ait. “www.tansuciller.com” alan ismini üzerine kaydettiren kişi ise Mahir AYDIN isminde yurt dışında yaşayan bir kişi. Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet SEZER ismini kullanmak suretiyle “www.ahmetnecdetsezer.com” alan ismini üzerine kaydettiren ise Selçuk Osman Sifahi isminde İstanbul’da yaşayan bir kişi. Bu örnekler de göstermektedir ki, hukuk hissiyatını (=Rechtsgefühl) rencide eden bu tip olayların önüne geçilmesinde fevkalade yarar bulunmaktadır.

¹¹ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 402.

¹² Örneğin A.B.D.’de oyuncak sektöründe faaliyet gösteren “CANDYLAND” isimli firma ile aynı adı taşıyan internet sitesinde pornografik ürünler pazarlanmaktadır, BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 403.

¹³ A.B.D.’nin Illinois kentinde yaşayan Denis Toeppen ismindeki bir kişinin 240 yakın ismi kendi üzerine kaydettirdiği ve bu isimler arasında “www.aircanada.com”, “www.deltaairlines.com”, “www.lufthansa.com” isimleri de bulunmaktadır. Örnekler için bkz., GABEL, Internet: Die Domain-Namen, NJW-CoR 1996, s. 322; BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 402, dipn. 3.

Peki nasıl oluyor da bir başkasının özel ismini taşıyan bir site ismi tescil ettirilebiliyor? Öncelikle internette alan isimlerinin nasıl tescil ettirildiğine ilişkin bilgileri vermekte yarar vardır.

II. İnternette Alan İsimleri

A. ALAN İSİMLERİNİN VERİLMESİNDE SİSTEMLER

İnternetin iletişim ortamı olması bu ortama dahil ağ sistemlerinin diğerlerinden ayırt edilmesi, tanınabilmesi ve gerektiğinde amaçlanan adreslerle, daha doğrusu bu adreslerde bulunan bilgisayar veya ağ sistemleri ile iletişime geçilebilmesi bakımından son derece önemli ve gereklidir. Bu önem ve gereklilik, gerçek ve tüzel kişilerin bir isme ya da ünvanına sahip olma hakkı ve gerekliliği ile karşılaştırılabilir.

Bilgisayar sistemlerinin teşhis edilebilmesi, tanınabilmesi ve gerektiğinde onlarla iletişime geçilebilmesi için önceleri sayısal sistem kullanılmıştır. Buna göre internette erişilebilecek her bilgisayarın evlerin kapı numaralarında olduğu gibi bir erişim numarası¹⁴ vardır. Örneğin München Üniversitesinin sayısal sistemdeki adresi 129.187.10.25'tir. Daha sonraları, her kişinin bir ismi olmasından, kişilerin bu isimle anılmasından ve bu sayede kişilerin sayısal sisteme nazaran daha kolay teşhis edilebilmesi ve tanınabilmesinden hareketle bilgisayarlara ve sistemlere erişim için kişi isimleri gibi isimler verilmeye başlanmıştır. İnternet kullanıcıları bakımından kolaylık sağlayan bu sistemde de adres hanesinde yazılan internet alan ismi, IP numaralarına dönüştürülmekte ve bağlantı bu şekilde gerçekleşmektedir. Bu sistem "Alan İsmi Sistemi (=Domain Name-System) olarak anılmakta ve ağa bağlı her bilgisayar hiyerarşik yapıdaki isimleri taşımaktadır¹⁵.

B. ALAN İSİMLERİNİN YAPISI

Alan ismi sisteminde her alan isminin birden çok bölümden oluştuğu gözlenmektedir. Bu bölümlerin sayısı isimden isime değişmekle birlikte en az ikidir. En az iki bölümden oluşan isimde bölümlerden biri

¹⁴ IP adresi olarak da anılmaktadır, BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 403.

¹⁵ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 403.

alan ismini (=Domain), diğeri ise üst düzey alan ismini (=Top-Level-Domain) oluşturur. Örneğin “www.beck.de”¹⁶ alan isminde “beck” esas alan ismi ya da ikincil düzey (=Subdomain Name), “de” ise üst düzey alan ismidir. Buna karşılık “www.njw.beck.de” alan isminde ise isme bir alt isim “njw” eklenmiştir. Bazı alan isimlerinde ise “Host İsmi” de bu bölümlere eklenmektedir. Bu takdirde alan ismi dört bölümden oluşmaktadır. Örneğin, “www.sun1.jura.uni-muenchen.de” alan isminde durum böyledir. Alt isimler sayesinde bir bilgisayara çeşitli isimler verilebilir. Ancak uygulamada bu isimlerin sayısı en fazla beş ya da daha az isim verilmektedir¹⁷. “www.sun1.jura.uni-muenchen.de” alan isminde yer alan “sun1” gerçek bir bilgisayarın ismidir¹⁸. Bu isim München Üniversitesi tarafından burada yerleşik bulunan bilgisayara verilmiştir. “jura” alt ismi de aynı üniversiteye aittir. “com”, “de”, “tr” gibi üst düzey alan isimleri ise özellikle host bilgisayarı işleten veya bu bilgisayar üzerinden hizmet veren internet kullanıcılarının hangi gruba dahil olduklarını, tanımlamaktadırlar¹⁹. Bir isim bir üst düzey isimle birlikte ancak bir kez tescil ettirilebilmekte, buna karşın aynı isim farklı üst düzey isimle birlikte tescil ettirilebilmektedir. Örneğin, “www.milliyet.com.tr” ismi “www.milliyet.de” şeklinde veya “www.milliyet.gen.tr” şeklin de tescil ettirilebilir. Alt ismin tescili gerekli değildir ve esas ismi adına tescil ettiren kişi dilediği gibi alt isimler verebilir²⁰.

Üst düzey alan ismi kısmında yer alan “de”, Almanya’yı işaret etmektedir. Türkiye’nin uluslararası üst düzey alan ismi ise “tr”dir. Genellikle kullanılan dilin Türkçe olduğu sitelerde “tr” üst düzey alan isminin yanında kişi yada kuruluş adları alan ismi olarak kullanılmaktadır. Örneğin Milliyet Gazetesi’nin web adresi “www.milliyet.com.tr”, Ankara Üniversitesi’nin web adresi “www.ankara.edu.tr”dir.

¹⁶ Esasen bu adresin tamamı şu şekildedir: “http://www.beck.de”. Örneğin “İnternet Explorer 5” programı kullanılıyorsa adres bölümüne yalnızca “www.beck.de” yazmamız yeterlidir. Diğer kısmı program eklemektedir. “http”nin açılımı ise “Hypertext-Transfer Protocol”dur ve giriş protokolunu tanımlamaktadır. “www” ise “World Wide Web”in kısaca yazılışdır.

¹⁷ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 403.

¹⁸ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 403.

¹⁹ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 404.

²⁰ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 404.

Yukarıda anılan alan isimlerinin adres bölümüne yazılması ve o adreste bulunan bilgisayarlarla iletişime geçilmesi sonucunda o adresin baş sayfası (=Homepage) ile karşılaşmaktadır. Ancak bir adrese gidilmesindeki amaç çoğunlukla bu adresteki bilgilere ulaşmaktır. Web üzerinde bu görevi "URL (=Unified Resource Locator) gerçekleştirilmekte, arzu edilen bilgileri bir biçimde belirlemektedir. Bir dokümanın tanımlanmasını müteakiben adres şeması çıkarılmaktadır. Bu bilgiler çeşitli adreslerde veya aynı adresin farklı bölümlerinde yerleştirilmiş olabilir. İşte "URL" Bunları tespit eder ve sizlere hangi adreslerde bu kaynağa ulaşabileceğinizin tam olarak yerini gösterir²¹. Örneğin "www.jura.uni-muenchen.de/juristische-fakultaet/klausur" adresinde "de"den sonra gelen bölme (=slash) işaretinden sonraki kısım "veri göstergesidir" ve verinin bulunduğu yeri gösterir²². Bunun yanı sıra bir web sayfasının bulunabilmesi için URL'nin aracılığına her zaman gereksinim duyulmayabilir. Kişi verilerin bulunduğu bölümün tam adresini biliyorsa veya internet kataloğuna sahipse doğrudan doğruya adres bölmesine bu bilgileri yazmak suretiyle de amacına ulaşabilir. Şayet kullanıcılar bu imkanlardan yoksun ise bu görevi internet ortamında herhangi bir ücret ödenmeksizin bu görevi yerine getiren arama motorları vardır ve aranılacak veri, boşluk bırakılan yere yazılıp "başla (=start)" emri verildiği takdirde görevini yapar, aranan bilgilerin bulunduğu adresleri tam olarak gösterir.

C. İNTERNET ALAN İSİMLERİNİN TESCİLİ

İnternet ortamının diğer iletişim araçlarına nazaran daha özgürlükçü olması hukukçuları bu alanın hukukun geçerliliğini kaybettiği bir alan, bir diğer ifade ile hukuki hakimiyetin bulunmadığı bir alan (=rechtsfreier Raum) olup olmadığı tartışmalarına sürüklemektedir^{22a}. Gerçekten internet alanında en üst düzeyde organizasyonel, mali ve denetim organları bulunmamaktadır²³. Bununla birlikte özel-

²¹ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 404.

²² BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 404.

^{22a} İnternet ortamının hukuk dışı bir alan olup olmadığı yönündeki tartışmalar için bkz, WENNING, RIGO, Das Internet - ein rechtsfreier RAUM, www.jura.uni-sb.de/jurpc/aufsatz/19970016.htm.

²³ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 405. Bununla birlikte bu kanaati olumsuzlayacak adımlar da atılmaktadır. Örneğin ülkemizde bu kapsamda bir Inter-

likle IP (=İnternet Protokol) numaralarının ve internet alan isimlerinin verilmesinde idari bakımdan önemli bir takım görevleri üstlenen çeşitli kurumlar ve bu kurumların uydukları kurallar bulunmaktadır. Bu görev Amerika Birleşik Devletlerinde ISOC²⁴ (=İnternet Society) ve Federal Network Konseyi'nce kısaca IANA (=İnternet Assigned Numbers Authority) denilen bir kuruluşa bırakılmıştır. Bu kuruluş internet alan isimlerinin verilmesini ve tescilini gerçekleştirmekte 1993 yılından beri de InterNIC aracılığı ile dünya çapında "Jenerik (=generisch)" üst düzey isimlerinin²⁵ koordinatörlüğünü yapmaktadır²⁶. Avrupa'da ise bu görev Réseaux IP Européen-Network Coordination Center (RIPE-NCC) tarafından yürütülmektedir. Bu merkez Amsterdam'dadır. Almanya'da bu görev "Deutsches Network Information Center (=DENIC)²⁷, Türkiye'de ise Ortadoğu Teknik Üniversitesi bünyesinde oluşturulmuş bir kuruluş aracılığı ile gerçekleştirilmektedir. Türkiye'nin internet ortamındaki üst düzey alan ismi olan "tr" isimli internet alan isimlerini bu kuruluş tescil etmektedir²⁸.

Bir ismin alan ismi olarak kullanılabilmesinin şartları bu kurullarca

net Üst Kurul'u oluşturulmuştur. Kurul hakkında geniş bilgi için bkz. www.kurul.ubak.gov.tr.

²⁴ İnternet Organizasyonları Federasyonu

²⁵ Jenerik isimler ikincil üst düzey alan isimleri olup, herhangi bir sektörü ya da sektörün bir kısmını tanımlayan ve sahibine doğrudan ve/veya dolaylı haksız kazanç/spekülatif kazanç veya öncelik sağlayacak olan adlardır (<http://dns.metu.edu.tr/v21.html>). Jenerik üst düzey alan isimlerine örnek olarak, "com", "info", "org", "gov" verilebilir. Jenerik üst düzey alan isimlerinin çeşitlendirilmesi ve kullanıcıya bir takım kolaylıkların yanısıra "com" alan isminin üzerindeki yükü dağıtma çabaları kapsamında International Ad Hoc Committee'nin çalışmaları hakkında bkz., BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 419 vd. Bu çalışmalar meyvesini vermiş ve 16.11.2000 tarihinde jenerik üst düzey alan isimlerinin sayısı çoğaltılmıştır, www.icann.org/tlds.

²⁶ Bu koordinatörlük görevi, Amerikan hükümeti ile General Atomic, AT&T ve Network Solution firmaları arasında yapılan bir anlaşma ile gerçekleştirilmektedir (BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 405.). Bu görev Ekim 1998'den itibaren ICANN (İnternet Corporation for Assigned Names and Numbers) tarafından yerine getirilmektedir, www.icann.org/homepage.

²⁷ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 405. İnternet alan ismi almak hususundaki süreç hakkında bkz., BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 406 vd..

²⁸ Bu kuruluş hakkında geniş bilgi için bkz., <http://dns.metu.edu.tr/v21.html>.

belirlenmekte ve alan kayıt işlemleri bu esaslara göre yapılmaktadır. Ülkemizde Ortadoğu Teknik Üniversitesince bir bir birim oluşturulmuş ve bu kuruluşun belirlediği esaslar çerçevesinde bu işlemler gerçekleştirilmektedir²⁹. İsviçre’de 6 Ocak 1997 tarihinde internet alan isimlerinin belirlenmesine dair bir yönerge (=Domain Name Policy) yürürlüğe girmiştir³⁰: Yönergede örneğin, Tescil edilebilirlik ve Sorumluluk başlığını taşıyan 3. maddede, herkesin bulunduğu coğrafi mekandan bağımsız olarak alan ismi tescil ettirebileceği belirtilmekte ise de yalnızca İsviçre vatandaşlarınının CH üst düzey alan ismi altında ikinci düzey alan ismi tescil ettirmelerini öğütlemektedir. Alan isimlerine dair Kurallar başlığını taşıyan 17. maddede ise alan isimlerinin en az 3, en fazla 24 alfa nümerik harf veya rakamdan oluşması gerektiği, geçerli özel işaret “tire (-)” işareti olup, ismin başında veya sonunda yer alabileceği (ortada olabilir) belirtilmektedir. Alfabenin küçük harflerinin kullanılması tavsiye edilmektedir. Zira alan isimlerinde küçük harf büyük harf ayrımı yapılmamaktadır. Kurallardan 21 no’lu kuralda ise hangi hallerde alan ismi olarak kullanılmak istenilen ismin kabul edilmeyeceği belirtilmektedir. Bunlardan bazılarını anmak gerekirse; önceden geçerli olarak tescil edilmiş bir isimle aynı olan isimler, iğrenç, yanıltıcı ve aldatıcı ve hakaret içerikli isimlerle, birincil ve ikincil DNS-Serverleri bulunmayan veya bulunsa da doğru çalışmayan isimler.

III. Medeni Kanun’un 25. Maddesine Göre İsim Ve İsmi Korunması

Medeni Kanunumuz 25 ve 26. maddelerde bir kişilik hakkı³¹ olan³²

²⁹ İnternet alan isimlerinin verilmesine dair esaslar hakkında bkz, <http://dns.metu.edu.tr/v21.html>.

³⁰ Bu esaslar hakkında geniş bilgi için bkz., www.nic.ch/de/terms/policy-de.html.

³¹ İsim üzerindeki hakkın mülkiyet hakkı mı yoksa kişilik hakkı mı olduğu yolundaki tartışmalar 19. yüzyılda kalmıştır. Modern görüş isim üzerindeki hakkı bir kişilik hakkı olarak kabul etmektedir. Bkz., TUOR/SCHNYDER, Das Schweizerisches Zivilgesetzbuch, 11. Aufl., Zürich 1995, 103; ARPACI, A., Kişiler Hukuku, Gerçek Kişiler, İstanbul 1993, s. 154; Öztan, 163; Özsunay, 192.

³² BÜHLER, ROLAND, Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Schwei-

isim üzerindeki hakkı, önemine istinaden kişiliğin genel olarak korunmasını düzenleyen maddelerden ayrı olarak düzenleme ihtiyacı duymuştur³³. Bu özel düzenlemenin³⁴ sebepleri arasında ismin, kişinin ferdileştirilmesinde çok büyük önem taşıması ve ismin sürekli olarak korunmasında hukuki güvenlik bakımından büyük yarar bulunması sayılabilir³⁵. İsim, toplumsal hayatta bireye kendi varlığının özel ve tek oluşunu sağlama amacı güder ve kişiliği diğer insanlara ve kamuya karşı ihlallerden korur³⁶. Kişi ancak ismini kullanmak suretiyle toplumsal ilişkilerde bulunur, topluma katılır, toplum onu diğer kişilerden ayırt ederken öncelikle isimden hareket eder.

İsim üzerindeki hak kişiye sıkı sıkıya bağlıdır, miras yolu ile intikal etmediği gibi, vazgeçilemez, devir ve temlik edilemez³⁷. Bununla birlikte ismin kullanılması hakkı devredilebilir ve bu hakkı devralan, ismi kullanma imkanını elde eder³⁸. Diğer yandan isim üzerindeki hak mutlaktır³⁹, herkese karşı ileri sürülebilir. İsmi ihlali kişiye gösterilmesi gereken saygının ihlalidir⁴⁰. Bir ismin uzun zaman kullanılmaması, o ismin kullanılması hakkını ortadan kaldırmadığı gibi, ismin uzun süre haksız olarak kullanılması da kullanana bir hak kazandırmaz⁴¹.

zerisches Zivilgesetzbuch I, Art.1-359 (Honsell/Vogt/ Geiser (Hrsg)), Art-29 - Namenschutz, (Basler Kommentar, Internetausgabe, www.jusfind.ch/kanzlei/publikationen/ zgb29h.html), Art. 29, N. 4; BGE 108 II 162; DURAL, M., Türk Medeni Hukukunda Gerçek Kişiler, İstanbul 1995, s. 164.

³³ İşte bu sebeple MK. m. 25 ve 26 hükümleri değerlendirilirken MK. m. 23, 24 hükümleri de göz önünde bulundurulmalı, MK. m. 25 ve 26'da düzenlenmeyen ihlallerin varlığı halinde, hükümler MK. m. 24 ile tamamlanmalıdır, BÜHLER, Art. 29, N. 4.

³⁴ BÜHLER, Art. 29, N. 4; ÖZTAN, 168.

³⁵ PEDRAZZINI/OBERHOLZER, Grundriss des Personenrechts, 2. Aufl., Bern 1986, s. 163; ÖZSUNAY, E. Gerçek Kişilerin Hukuki Durumu, 4. Bası, İstanbul 1979, s. 186; DURAL, 165; ÖZTAN, Şahsın Hukuku, Hakiki Şahıslar, 8. Bası, Ankara 1999, s. 163.

³⁶ ÖZTAN, 163.

³⁷ ARPACI, 155; TUOR/SCHNYDER, 103.

³⁸ ÖZTAN, 163.

³⁹ BÜHLER, Art. 29, N. 4; BGE 117 II 7 vd.

⁴⁰ ÖZTAN, 163.

⁴¹ ÖZTAN, 163.

İsim, bir kimseyi hem cinsinden ayırt eden, onu belirleyen (=Unterscheidungswirkung⁴²) bir sözcük, dilsel bir işarettir⁴³. Kişinin bir isminin olması kanuni bir yükümlülüktür de ayrıca⁴⁴. Gerçek kişilerin ismi ad ve soyaddan oluşur⁴⁵. Bundan başka müstear ad (takma ad)⁴⁶, lakap⁴⁷ da geniş anlamda isme dahil olup, ismin korunması hakkındaki hükümlerden yararlanır⁴⁸. Bir diğer ifade ile MK. m. 25'de belirtilen isim kavramını geniş yorumlamak gerekmektedir⁴⁹. Tüzel kişilerin⁵⁰, kuruluşların, ürünlerin, eser ve düzenlemelerin, internet site-

42 BÜHLER, Art. 29, N. 4.

43 DURAL, 164; AKİPEK/AKINTÜRK, Türk Medeni Hukuku C.I, Başlangıç Hükümleri, Şahsın Hukuku, 3. Bası, İstanbul 1998, s. 418; BGE 108 II 162.

44 İkametgahta olduğu gibi isimde de "mecburilik" ilkesi vardır. İsimsiz kalma özgürlüğü yoktur (HATEMİ, H., Kişiler Hukuku Dersleri, İstanbul 1992, s.94).

45 İsmi kazanılması hakkında bkz., AKİPEK/AKINTÜRK, 423; HATEMİ, 95; DURAL, 167; OĞUZMAN/SELİÇİ, Kişiler Hukuku Dersleri (Gerçek ve Tüzel Kişiler) 5. Bası, İstanbul 1993, s. 56 vd.; ARPACI, 159; ÖZSUNAY, 197; ÖZTAN, 164 vd.; ZEVKLİLER, A., Medeni Hukuk, 6. Bası, Ankara 1999, s. 415 vd.

46 Bir kimsenin muayyen bir iş yaptığı veya faaliyette bulunduğu sırada asıl ismi yerine kullandığı takma ismidir. Takma ad genellikle bir kimsenin kimliğini gizlemeye yarar, DURAL, 165; ÖZSUNAY, 188; ÖZTAN, 167. Bugün Cüneyt Arkın şeklindeki takma ad, gerçek isim olan Fahrettin Cüreklibatır'u tümü ile unutturmuştur (ŞENER, E., Kişinin Hukuku, Ankara 1997, s.99). Ayrıca bkz., ÖZSUNAY, E., Türk Hukukunda Takma Adın Korunması, S.Sulhi TEKİNAY'ın Hatırasına Armağan, İstanbul 1999, s. 479 vd.

47 Üçüncü kişiler tarafından keyfi olarak bir kimsenin isminin yanına ilave veya onun yerine ikame olunan ve o kişiyi anmağa yarayan ve o kişinin bir özelliğini gösteren bir sözcüktür, ÖZTAN, 167; ÖZSUNAY, 187; DURAL, 165. Taşınması zorunlu isim olmamakla birlikte MK.m. 25 kapsamında korunan "isim benzerleri" hakkında geniş bilgi için bkz., İMRE, Z., Şahsiyet Hakkının Korunmasına İlişkin Genel Esaslar, Özellikle İsim Hakkı ve İsim Hakkının Korunması, A.Recai SEÇKİN Armağanı, Ankara 1974, s. 823 vd.

48 ÖZTAN, 164; ÖZSUNAY, 187; İMRE, Z., 442; BÜHLER, Art. 29, N. 8 vd. 12.

49 ÖZTAN, 168.

50 Tüzel kişi isimleri konusunda öncelikle Ticaret Hukuku hükümleri geçerlidir. Medeni Kanununun isme dair hükümleri ikinci derecede (=Sekunder) uygulama alanına sahiptir, TUOR/SCHNYDERr, 104. Tüzel kişilerin kişilik haklarının ve bu arada marka ve ticaret unvanlarının korunması hakkında

lerinin bir ismi olduğu görülmektedir⁵¹. Hatta dünyadaki bütün varlıkların dahi bir ismi olduğu ve sayede bir varlığın diğerinden ayırt edilebildiği, hatta ismi olmayan bir varlığın gerçekte var olup olmadığı tartışılabilir. İsmi bir diğer etkisi de tanımlamadır (=Bezeichnungswirkung⁵²). Bir isim anıldığı zaman, o kişinin yaşamı, eserleri, işi, sınıfı vs. o kişiye ait bilinebilen bütün özellikleri çağrıştırır, o kişiyi tanımlar, tanıtır.

Medeni Kanununun 25. maddesi incelendiğinde ismin özellikle iki halde korunmasından bahsetmektedir: İsmi ihtilafa mahal vermesi ve ismin gasbı.

Bir kimsenin bir ismi kullanmasına, o adı taşıyan kimsenin bu isim üzerinde bir hakkı olmadığı gerekçesiyle itiraz edilebilir. Kanun koyucu bu durumu "ismin ihtilafa mahal vermesi" şeklinde nitelendirmiştir. Böyle bir durumda ismi kullanan kişi, o ismi kullanamayacağı, taşımayacağı yolunda bir itiraz ile karşılaşır. Bu itiraz, ismin bir başkasının ismiyle karışması veya birleşmesi sebebiyle o kişinin kişilik haklarının ve kişisel menfaatlerinin zarar görmesi ihtimalinin varlığı halinde ortaya çıkar. Bu gibi durumlarda MK. m. 25/I ismin sahibini korumak için kendisine, o adı taşımağa ve kullanmaya yalnızca kendisinin hak sahibi olduğunun tespit edilmesini hakimden talep etme hakkı verilmiştir. Burada açılacak dava niteliği itibariyle bir tespit davasıdır⁵³ Tespit davası müspet tespit davası olabileceği gibi menfi tespit davası da olabilir⁵⁴.

İsmi gasbında ise, bir kimsenin hakkı olmaksızın başkasının adını

bkz., TAŞKIN, A., Tüzel Kişilerin Kişilik Haklarının Korunması, A.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, C. 42, 1991-92, s. 201 vd. Cins ve meslek isimlerinin internette alan ismi olarak tescil edilmesi halinde ortaya çıkan hukuki sorunlar hakkında bkz., MEMİŞ, T., İnternette Cins ve Meslek İsimlerinin Alan İsmi Olarak Kullanılması ve Ortaya Çıkan Hukuki Sorunlar, A.Ü. Erzurum Hukuk Fakültesi Dergisi, C.IV, S. 1-2, Erzurum 2000, s. 463 vd.

⁵¹ BÜHLER, Art. 29, N. 4.

⁵² BÜHLER, Art. 29, N. 4.

⁵³ Bkz., ÖZTAN, 169; İMRE, 832; PEDRAZINI/OBERHOLZER, 167; OĞUZMAN/SELİÇİ, 67.

⁵⁴ TUOR/SCHNYDER, 104.

kullanması söz konusudur⁵⁵. MK. m. 25'te ismin gasbı halinde bunun men'i davası açılacağı hükme bağlanmıştır. Kanunda açıkça anılmamış olmakla birlikte gasbın önlenmesi davası da açılabilir⁵⁶. Bir kimse kendisine ait bir ismi kullanıyorsa ve bu isim kişilerin karıştırılmasına yol açıyor olsa bile kişi kendi ismini kullanır ve burada bir isim gasbı söz konusu olmaz. İsmi gasbından bahsetmek için, ismin mutlaka bir başka kişi tarafından haksız olarak kullanılması şart değildir. İsmi bir eşyaya, bir alete verilmesi; bir ticaret unvanı, bir marka olarak kullanılması halinde de ismin gasbı söz konusu olabilir⁵⁷. Bir kimsenin ismine çok benzeyen bir ismin kullanılması hali de ismin gasbı olarak değerlendirilebilir⁵⁸. Keza kullanılan ismin karışıklığa veya bir tereddüte meydan vermesi halinde de ismin gasbından söz edilmektedir. Böyle bir tehlikenin var olması yeterlidir, tehlikenin gerçekleşmiş olması aranmaz.

İsmi gasbedilen kişinin dava açabilmesi için korunmaya değer bir menfaatinin ihlal edilmesi gerekir⁵⁹. Bu menfaatler iktisadi veya ticari olabileceği gibi manevi de olabilir.

İsmi gasbı halinde açılacak davalar, tespit davası, tecavüzün kaldırılması (refi), tecavüzün önlenmesi (men'i) davaları ile tecavüzden maddi ya da manevi nitelikli bir zararın doğması halinde tazminat davaları ve ismin haksız olarak kullanılması ile elde edilen kazancın iadesi davalarıdır⁶⁰.

Burada karşılaşılan bir sorun açılacak davaların kanunda anılanlar-

⁵⁵ PEDRAZINI/OBERHOLZER, 168; ÖZTAN, 169; DURAL, 173. Örneğin, mahkeme kararı olmaksızın, boşanan karının kocasının soyadını, evlilik dışı doğan ve babasıyla arasında nesep ilişkisi kurulmayan çocuğun tabii babasının soyadını kullanması hallerinde durum böyledir. İsmi gasbının internet alan isimleri bakımından ifadesi "İnternet-grabbing"dir. Bkz., www.domain-recht.de/faq/index.php 3.

⁵⁶ ÖZTAN, 170; ÖZSUNAY, 205; PEDRAZINI/OBERHOLZER, 168.

⁵⁷ ÖZTAN, 170; DURAL, 173; PEDRAZINI/OBERHOLZER, 168; ÖZSUNAY, 205.

⁵⁸ PEDRAZINI/OBERHOLZER, 168; ÖZTAN, 170; OĞUZMAN/SELİÇİ, 68.

⁵⁹ ÖZTAN, 170; ÖZSUNAY, 205-206.

⁶⁰ İsmi korunmasını sağlayan davalar hakkında geniş bilgi için bkz., ÖZTAN, 171 vd.; ÖZSUNAY, 206 vd.; ZEVKLİLER, 435 vd.; İMRE, 806 vd.

la sınırlı olup olmadığıdır. Bu soruya verilecek cevap özellikle internet alan isimleri bakımından haksız olarak kullanılan bir alan isminin, dava yolu ile ismi haksız olarak kullanılan kimse tarafından kendisine devrini isteyip isteyememesi bakımından önemlidir. Zira “krupp.de” kararında Hamm Eyalet Yüksek Mahkemesi böyle bir talebi reddetmiştir. Kanaatimizce sorun vekaletsiz iş görme ve sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre çözümlenebilir (MK. m. 24a)⁶¹.

IV. İnternet Alan İsimleri İle MK. m. 25 Anlamında Kişi İsimlerinin Karşılaştırılması

İnternet alan isimleri ile kişi isimleri arasında önemli farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıklar kabaca iki başlık altında ifade olunabilir:

A. İNTERNET ALAN İSİMLERİNİN TEK BOYUTLU OLUŞU

İnternette yalnızca tek boyutlu bir isim kısmı bulunmaktadır (=Eindimensionalität)⁶². İnternette isme göre tanımlama yalnızca domain isimleri sayesinde gerçekleşmekte, bu isim adresin sahibinin (=Inhaber) sahibinin kimliğini ortaya koymamakta, yalnızca bu isimle anılan adresteki bilgisayarı (=Server) tanımlamaktadır. Bu bilgisayarda adresin sahibinin bir baş sayfası (=Homepage) bulunmaktadır. Bir başka husus ise internet alan isimlerinin dünya ölçeğinde ancak bir kez veriliyor olmasıdır. İnternet üzerinde faaliyette bulunan kişi ve kuruluşların coğrafi, branş, sektörel diğer ayırt edici unsurlar bakımından farklılıkları gösterecek ve böylece menfaat uyuşmazlıklarının önüne geçilmesini sağlayacak bir sistem kurulabilmiş değildir⁶³. Önceleri aynı isim veya marka, herhangi bir uyuşmazlık konusu olmaksızın kullanılabiliriyorken, bu gün internet ortamında söz konusu tek boyutluluk sebebiyle bir çok yararın çatışmasına sebebiyet vermektedir. Çatışan bu yararların bu gün için dengelenmesi ve hakkaniyete uygun bir çözümün bulunması mümkün gözükmemektedir. Teknik anlamda internet alan isimlerinde kişi ismi gibi bir isim söz konusu değildir. Çoğunlukla burada iletişime geçilmek istenilen bilgisayarın

⁶¹ Bkz. Aşa. V, C.

⁶² BÜCKING, NJW 1997, 1887.

⁶³ BÜCKING, NJW 1997, 1887.

tanımlanması söz konusudur. Bu bilgisayarda ise adres sahibinin baş sayfası bulunmaktadır. Bu adres, IP numaraları denilen belirli bir sayı dizisinden oluşmaktadır. Bu sayı dizisi harflere dönüştürülmüştür. Durum bundan ibarettir, yoksa MK. m. 25'te olduğu gibi bir kişi söz konusu değildir.

B. BAĞLANTI KURMAK İÇİN İSMİN İNTERNETTE ARANMASI

İnternet alan isimlerinin esas itibariyle IP numaralarına çevrildiği hususu internet kullanıcılarını fazlasıyla ilgilendirmez. Kullanıcılar tanınan kişi veya ürün ismi önem taşımakta, kullanıcılar toplumunda yaygın ve bilinen bu isimler aracılığı ile arama motorlarını harekete geçirmekte web sitesi ile ilişki kurmaktadır⁶⁴. Dolayısıyla kişi isimleri ile alan isimleri arasında böyle bir önemli farklılık bulunmaktadır.

C. DEVİR TEMLİK EDİLEBİLME BAKIMINDAN

İnternet alan isimlerinin devir ve temlik, kira veya hasılat kirasına verilebilmesi mümkün iken, ve alan ismini devreden kişi herhangi bir biçimde bu ismi kullanamazken, kişi isimleri bakımından böyle bir durum söz konusu değildir. İsim hakkı kişilik haklarına dahildir ve devir ve temlik edilemez. İsmi kullanılmasına izin verilmesi halinde dahi, izin veren kimse bu ismi kullanabilmektedir.

V. Kişi İsimlerinin, İnternette Alan İsmi Olarak Tescili Karşısında, MK. m. 25 Kapsamında Korunması

A. YARGI KARARLARI⁶⁵

1. Hamm Eyalet Yüksek Mahkemesinin Kararı ("krupp.de-Kararı)

Karara⁶⁶ konu olan olayda internette "krupp.de" alan ismi altında, ti-

⁶⁴ BÜCKING, NJW 1997, 1887.

⁶⁵ Yargı kararına konu olmuş internet alan isimlerinin genel bir listesi ve karar özetleri için bkz., "www.gravenreuth.de/kanzlei.html."

⁶⁶ 13 Ocak 1998 tarihinde verilen karar hukuk dünyasında "krup.de-kararı"

caret siciline kayıtlı bir firmanın online acentası ve tek satıcısı olan davalı, 1995 yılından beri faaliyet göstermektedir. Davalı ile aralarında herhangi bir ticari ilişkisi bulunmayan davacı ise, internette kayıtlı bulunan "krupp.de" alan isminin, davalı adına daha önce kaydedilmesi sebebiyle artık kendi adına kaydı mümkün olmadığından⁶⁷ hareketle, "krupp.de" internet alan isminin kullanılmasından kaçınılmasını (=Unterlassung) ve bu ismin kendisine devrini istemektedir.

Davacı dava dilekçesinde öncelikle "krupp.de" isminin kendisine devredilmesinin markalar hukuku temelinde bir yükümlülük olduğunu ileri sürmüştür. Zira internet alan ismi olarak seçilen isim, firma ve marka haklarını ihlal etmektedir. Firmanın dünya çapında çelik, inşaat, makinacılık ve diğer bir çok alanda faaliyet gösterdiği ve bu "krupp" ismiyle tanındığı savunulmuştur.

Eyalet Mahkemesi davacının talebine uygun olarak 24 Nisan 1997 yılında karar vermiş, "krupp.de" internet alan isminin davacıya devrine karar vermiştir.

Karara itiraz edilmiş ve dava dilekçesi genişletilmiş, internetteki alan isimlerinin herhangi bir isim fonksiyonunun (=Namenfunktion) bulunmadığı, aksine yalnızca tanınmayı sağladığı, dolayısıyla, seçilen bu internet adresi nedeniyle davacının marka hakkının ihlal edilmiş sayılamayacağını iddia etmiştir. Davalı bunun yanısıra "krupp" isminin soy isimleri (=Familiennamen) olduğunu, kendisinin bu ismi ilk olarak seçmesi sebebiyle hak sahibinin kendisi olduğunu ve bu ismi kullanmaya kimsenin mani olamayacağını öne sürmüştür. Bu savunmalara ek olarak davalı bu ismi dünya çapında davacıdan daha fazla tanıttığını, internetteki bu alan isminin, magazin haberlerini neşrettiği işletmesinin temel direği (=standbein) olduğunu dile getirmiştir.

olarak anılmaktadır. Kararın tam metni için bkz., "www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980080.htm". İlk kararı veren mahkeme Bochum Eyalet Mahkemesi'dir ve karar 24 Nisan 1997 tarihinde verilmiştir. Kararın bir değerlendirmesi için bkz., WEINKNECHT, JÜRGEN, Gutachten zu dem Urteil des LG Bochum vom 24 April 1997 "krupp.de" (rechtskraeftig), www.medienrecht.com/krupp_g.htm.

⁶⁷ Zira "krupp.de" alan ismi bu haliyle teknik olarak ancak bir kez tescil edilebilmektedir. Ancak üst düzey alan isminin değiştirilmesi suretiyle farklılıklar yaratılabilir. Örneğin, "krupp.com" olabilir.

Davalı ise iptal edilen kararın değiştirilerek reddedilmesini talep etmiştir. Davacı ise temyiz itirazlarının reddedilmesini ve davalının “krupp.de” adresini kullanmaktan men edilmesini ve bu suretle serbest kalan internet alan isminin bedava olarak kendisine verilmesini istemiştir. Davacı § 12 BGB’de düzenlenen ismin korunmasına dair hükümler kapsamında bu taleplerde bulunmaya hakkı bulunduğunu ileri sürmüştür. Davacı taleplerini, “krupp” isminin savaş zamanlarından beri dünya çapında tanındığını bu ismin internet alan ismi olarak kullanılmasının “ihtilaf tehlikesi” yarattığını en azından bu ismin lekelenmesi (=Verwaesserungsgefahr) tehlikesinin bulunduğunu ve bu sebeple § 12 BGB’ce önemli görülen bir menfaatin ihlal edildiğine dayandırmıştır.

Mahkeme davalının temyiz sebeplerini temelsiz bulmuş, ileri sürülen gerekçelerin herhangi bir esasa dayanmadığı sonucuna varmıştır.

Mahkemeye göre, ilk kararı veren Eyalet Mahkemesinin, davalının “krupp.de” olan internet alan isminin davacının isim hakkını ihlal ettiğine dair kararı çok isabetlidir, mahkeme burada haklıdır. Ancak mahkemenin bu alan isminin davacıya devrine dair kararı isabetli olmamıştır. Davalının alan ismini kullanmaktan men edilmesi yalnızca engelleyici bir fonksiyon icra eder, ismin davacıya devri çok geniş bir yorum olur. Davacı ancak karşı edimi yerine getirdiği takdirde bu isim ona devredilebilir.

Davacının davalıya karşı ileri sürdüğü internet alan ismini kullanmaktan kaçınmasına dair talebi § 12 BGB’ye dayanır. Bu hükme göre bir ismin sahibi, aynı ismin yetkisiz olarak kullanılmasıyla isim üzerindeki menfaatleri ihlal ediliyorsa tecavüzün kaldırılmasını ve geleceğe yönelik olarak ismin kullanılmasından kaçınılmasını isteyebilmektedir. § 12 BGB yalnızca gerçek kişilerin isimlerini değil, aynı zamanda isim benzeri işaretleri, firma isimlerinin kısaltılmış biçimlerini ve firma isimlerini dolayısıyla davacının işletmesinin kısaca tanım ifadesini de korumaktadır⁶⁸. Dolayısıyla bu ismi davalının internet alan ismi olarak kaydettirmesi ve kayıt tarihinden beri bu ismi kullanması davacının firma isminin ihlali olarak değerlendirilmelidir.

⁶⁸ Mahkeme burada Palandt, BGB 57. Aufl., § 12 Rdn.10’a atıfta bulunmaktadır. Burada § 12 BGB kapsamında korunan isimlerin yalnızca zorunlu isimleri kapsamadığı, internet alan isimlerinin de korunabileceği belirtilmektedir.

Davalının ileri sürdüğü, internet alan isimlerinin kişilerin isimleri ile karşılaştırılmayacağı ve § 12 BGB'de öngörülen nitelikte bir ihlalin böyle bir durumda söz konusu olamayacağına ve internet alan isimlerinin çoğunlukla tescil fonksiyonlarının dışında bir tanıtım fonksiyonuna sahip bulunduğu, bu sayede alan ismi altında tescil edilen kişi veya kuruluşların birbirlerinden ayırt edilebileceğine dair itirazlar⁶⁹ yerinde görülmemiştir. Davalının seçtiği alan ismi, davacının isminin ihtilafa mahal verilmemesi üzerindeki hakkını ihlal etmiştir⁷⁰. Mahkeme bu ihlalin davalının davranışından kaynaklanıp kaynaklanmadığı, bir diğer ifade ile ihtilaf tehlikesinin varolup olmadığı konusunda ise böyle bir tehlikenin esasen farklı alanlarda nadir de olsa gerçekleşebileceğini belirtmekte, ihtilafın varlığı kabul edilmese dahi, § 12 BGB'nin ismin lekelenmesi tehlikesine karşı da koruduğunu belirtmektedir.

Mahkeme, davalının "krupp.de" ismini daha önce kaydettirmesinin, bu hakkının üstün tutulacağı anlamına gelmediğini vurgulamaktadır. Zira mahkemeye göre öncelik ilkesi (=Prioritaetsprinzip) ancak daima hakkaniyete uygun çözüm anlamına gelmemektedir. Davacı söz konusu ismi savaş öncesi zamanlardan beri dünya çapında tanıtmıştır ve internet ortamında bu ismi alan ismi olarak henüz tescil ettirmemesi, onun bu hakkının kaybına sebebiyet vermez. Bir diğer ifade ile bu ismin başkaları tarafından kullanılması halinde "öncelik ilkesi" geçerli olmaz.

İsim benzerliği halinde de mahkeme "öncelik ilkesi"nin adilane bir çözüm olamayacağını, böyle bir durumda alan ismini kullanmak konusunda çatışan menfaatler arasında bir denkleştirilmeye gidilmesi kanaatindedir. Bu konuda genel bir kural öngörmek veya çeşitli fara-

⁶⁹ Davalının bu itirazlarını doktrindeki şu görüşlere ve mahkeme kararlarına dayandırdığı belirtilmektedir: KG NJW 1997, 3321; LG Düsseldorf WM 1997, 1444; LG Frankfurt BB 1997, 1120; HÖREN, T., WRP 1997, 993; Völker/Weidert WRP 1997, 652; KUR, A., Internet Domainnames-Brauchen wir strengere Zulassungsvorschriften für die Datenautobahn, CR 1996, 590 (Anılan karardan atfen).

⁷⁰ Mahkeme burada München Eyalet Mahkemesinin bir kararına yollamada bulunmaktadır. Karar için bkz., LG München CR 1997, 479. Karar aynı zamanda www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032..htm adresinden de temin edilebilir.

zi ihtimallere göre çözümler sunmak mümkün değildir. Hakim, önüne gelen her somut olayda bu dengeyi sağlamak zorundadır.

Son olarak mahkeme § 12 BGB'de yalnızca ismin kullanılmasından kaçınılmasının istenebileceğini, bu maddeye göre davacının bu ismin kendisine devredilmesini isteyemeyeceği kanaatindedir⁷¹. § 12 BGB isim hakkı ihlal edilen kişiye yalnızca tecavüzün ortadan kaldırılmasını (=Tecavüzün refi), bir daha tecavüzde bulunulmamasını (tecavüzün men'i) ve şayet bu tecavüzden bir zarar doğmuş ise bu zararın tazminine imkan vermektedir. Maddenin amacı isim hakkı ihlal edilen kişinin hukuki konumunu iyileştirmeye katkıda bulunmak değildir. Bu amaç somut olayda yalnızca ismin kullanılmasının engellenmesi (=Sperrfunktion) suretiyle gerçekleşir, ismin davacıya devrine karar vermek suretiyle değil.

2. Hamburg Eyalet Yüksek Mahkemesinin Kararı ("emergency.de"-Kararı)

Karar hukuk dünyasında "emergency.de - Kararı" olarak anılmaktadır⁷². Kararda davacı⁷³ 1997 yılının otuzuncu haftasında "emergency" adını verdiği bir bilgisayar oyununun adını, yazı biçimi ve tarzını, sözcük bağlantılarının korunması amacıyla tescili için başvurmuş ve isteği aynı yılın ellibirinci haftasında kabul edilmiş ve davacı adına bu ürünün ünvanı, yazı biçimi, tarzı, bilgisayar ürünü olarak ifade edilmiş biçimleri (=Darstellungsformen) ve özellikle CD-Rom, Online-hizmetler ve Multi Medya kısımları ve bununla bağlantılı olarak yazılı eserler ve diğer araçları kaydedilmiştir.

Aynı yılın aralık ayının sonunda Alman Ağ Bilgi Merkezi (=Deutsche Network Information Center "DENIC") davalı⁷⁴ adına bir internet ad-

⁷¹ Farklı yönde bir mahkeme kararı için bkz., LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm, "Juris.de" kararı.

⁷² Karar 5 Kasım 1998 tarihli olup Hamburg Eyalet Mahkemesinin 315 O 107/98 sayılı kararının üst mahkemece incelenmesi talebi üzerine verilmiştir. Karar için bkz., www.online-recht.de/vorent.html veya www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/199990021.htm veya www.rechtslotse.de/urteile/olghh_1.htm.

⁷³ Kararda "Antragstellerin (=Tescil talebinde bulunan) olarak anılmaktadır.

⁷⁴ Kararda "Antragsgegner" olarak anılmaktadır.

resi olarak “www.emergency.de” adını tescil etmişti. Bu adres altındaki sitede davalı tıbben acil durumlarda neler yapılabileceğine dair bilgiler vermekte idi.

Davacı internet adresi olarak “emergency” isminin kullanılmasını, hakkının ihlali olarak nitelemiş ve Hamburg Eyalet Mahkemesi’nin 26 Şubat 1998 tarihli kararı ile bu ismin kullanılması yasaklanmıştır. Yasaklama kararına itiraz edilmiş ve yasak kaldırılmıştır. Davacı yasağı kaldıran kararı temyiz etmiştir. Temyiz itirazı olarak “Emergency” isminin daha önce tescil edildiği (26 Nisan 1998), tescilin bilgisayar programlarını, elektronik resim, ses, bilgi ve özellikle CD-ROM, oyunlar yani bilgisayar oyunları, online hizmetlerle bağlantılı olarak hizmet edimleri, yani bilginin her türlü iletilmesini (dolayısıyla internet sitesinin ismini de) kapsadığı ileri sürülmüştür.

Hamburg Eyalet Yüksek Mahkemesi davanın reddine (davacı aleyhine) karar vermiştir. Ret kararının gerekçeleri arasında oyun CD’si ismi olan “emergency” ile internet alan ismi olan “emergency” arasında mantıki bir bağlantı bulunmadığı belirtilmiştir. Diğer yandan toplumsal açıdan da bu iki isim arasında bir bağlantının varlığı kabul edilemez bulunmuştur. Mahkemeye göre internet alan isimleri yani adresler, bilgi alış-verişini sağlamak amacıyla ve ancak bu şekilde ulaşılabilir olduğu için kullanılmaktadır. Sitelere ulaşmak başka türlü mümkün değildir.

Mahkeme bilgisayar oyunu olarak “emergency” isminin başka hükümlere göre de⁷⁵ korunabileceğine işaret ettikten sonra, Hamburg Eyalet Mahkemesi’nin (ilk kararı veren mahkeme) bilgisayar oyununun “emergency” ismiyle toplumda tanınıp tanınmadığını araştırmış ve oyunun bu isimle toplumda tanındığı yolundaki iddiaları inandırıcı bulmamıştır. Davacının gerçekleştirdiği tescilde öngörülen “emergency” isminin, internet alan ismi olarak kullanılamayacağına dair yorumunu haksız ve sınırların hukuka aykırı olarak aşılması şeklinde değerlendirmektedir. Mahkeme ayrıca alt derece mahkemesinin kararındaki bir eksikliğe temasla, davalı adına kaydedilen “emergency.de” isminin de önce kaydedilmesinden hareketle (Prioritaetsaelteren Rechte) korunması gerektiğine karar vermeliydi demektedir.

⁷⁵ Mahkeme bu hükümler kapsamında Markalar Kanunu’nun 4., 15/III ve 5. maddesi hükümlerini zikretmektedir.

Bir diğer ifade ile Eyalet Yüksek Mahkemesi, önce kaydedilen internet alan isimlerinin korunması gerektiğine işaret etmiştir. Davacının iddia ettiği gibi internetteki alan isminin ihtilafa mahal verme tehlikesi (=Verwechslungsgefahr) söz konusu değildir.

Mahkemeye göre davalının internet verdiği içeriği ile isim, herhangi bir talebe, özellikle Haksız Rekabet Kanununun 1. maddesinden kaynaklanan bir talebe dayanak olamaz. Davalının o ana kadar haksız sayılsa bile bu ismi kullananın, davalının elektronik oyunu ile ihtilaf tehlikesi yaratmadığı kanaatindedir. Diğer yandan davalının mahkemeye sunduğu, kendi konumunu güçlendirici belgeler de bulunmaktadır.

Mahkeme, davacının, davalının ismi kullanmaktan kaçınması gerektiğine dair talebini kazandığı “Emergency” markasına dayandıramayacağı kanaatindedir. Zira, mahkeme, Fezer’in eserine atıfla, şekli anlamda markalar hukukunu, hak sahipliğini önceliğe göre tayin eden maddi anlamda markalar hukukundan ayırmak gerektiği kanaatindedir. Mahkemeye göre davalı da, internet alan ismi üzerinde § 12 BGB’ye göre korunmaya değer isim benzeri bir hakka sahiptir⁷⁶. Mahkeme’ye göre alan (adres) isimlerinin korunamayacağına dair görüşlerin temel aldıkları dayanak, Federal Mahkemenin 1955 yılında “Hamburger Kinderstube-Kararı” olarak anılan kararda⁷⁷ dillendirdiği görüşlerdir. Halbuki zaman değişmiş, o kararın verilmesine dayanak olan hal ve şartlar ile günümüzün hal ve şartları değişmiştir. Hatta Federal Mahkeme bu kararından otuz yıl sonra verdiği bir kararla⁷⁸ uzaktan yazı bildirim işaretlerini (Fernschreibkennung) korunmaya değer bulmuştur. Diğer yandan telgrafa esas adres ismi ile internet adresi birbiriyle karşılaştırılmaz. Telgraf adresinde, muhataba ulaşmak için adres işi oldukça kolaylaştırılmasına rağmen alternatifleri mevcuttur. İnternet ortamında ise muhataba ulaşmak için adres isminden başka bir çare yoktur. İnternet alan isimleri de kişileri, firmaları birbirinden ayırt etmekte, tıpkı insanlar ve diğer kişilerin unvanlarında olduğu gibi bir fonksiyonu vardır. Bir alan ismi, diğerinden bu isimle ayırt edilebilmekte, teşhis edilebilmektedir. “Emer-

⁷⁶ Mahkeme bu kanaatini belirtirken, Palandt/Heinrichs, BGB 57. Aufl., § 12 Rdnr. 10’a işaret etmekte ve Ticaret Mahkemesinin bir kararına dayandırmaktadır, KG NJW 1997, 3321.

⁷⁷ BGH GRUR 1955, 481 vd.

⁷⁸ “Fernschreibkennung-Kararı” BGH GRUR 1986, 475 vd.

gency” ismi gerçi almanca bir sözcük değildir ancak toplumda hemen hemen herkes bu sözcüğün “acil durum” olduğunu bilmektedir. Bununla birlikte mahkemeye göre, internet adreslerinin koruma alanının, kendine has özellikleri sebebiyle geleneksel işaretlerden daha dar tutulması gerekebilir.

3. München Eyalet Mahkemesinin 15.1.1997 Tarihli “juris.de” Kararı

München Eyalet Mahkemesince 15 Ocak 1997 tarihinde verilen bu kararda⁷⁹, genel olarak elektronik bilgi işlem sistemleri satışı gerçekleştiren bir firma tarafından “juris.de” şeklinde rezerve edilen bir internet alan isminin, “juris” adı altında bir veri bankası (=Datenbank) işleten firma tarafından, isim hakkının ihlal edildiği iddiası kararı bağlanmıştır.

Mahkeme davalının “juris.de” ismini internet alan ismi olarak tescil edilemeyeceğine karar vermiştir. Kararın gerekçeleri içerisinde § 12 BGB’nin yalnızca gerçek kişi isimlerini koruyucu bir hüküm olmadığı aynı zamanda ticaret hukuku tüzel kişilerini, dolayısıyla bir şahıs şirketi olmayan ve dolayısıyla bir gerçek kişi ismini içermeyen bir limited şirket isminin de bu çerçevede korunması gerektiği vurgulanmıştır⁸⁰. Mahkeme aynı zamanda § 12 BGB’nin sağladığı korumadan yalnızca isimlerin değil, aynı zamanda isim benzeri işaret, amblem ve sloganların da yararlanabileceğini hatırlatmaktadır⁸¹. İnternet alan ismi olarak “juris” isminin kullanılması veri bankası ile isminin karıştırılması tehlikesini objektif olarak yaratmaktadır. Böyle bir tehlikenin varlığı halinde de daima isim üzerindeki bir yararın ihlali söz konusudur. Menfaatin ihlali kavramı ise asla ismin karıştırılması tehlikesine indirgenemez⁸².

Mahkeme, davacının, davalıdan § 12 BGB’ye göre “juris.de” ismini internet alan ismi olarak rezerve etmekten kaçınmasını talep edebileceği gibi fiilen bu ismi internet site ismi olarak kullanmasını da engel-

⁷⁹ LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm.

⁸⁰ LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm., Abs. 44.

⁸¹ LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm., Abs. 45.

⁸² LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm., Abs. 55.

leyebileceğini belirtmektedir. Yine bu kapsamda olmak üzere § 823 BGB (BK. m. 41) ye dayalı olarak gerçekleşen zararın tazmini ile “juris.de” internet alan isminin devrinin (=Übertragung) dahi istenebileceğini⁸³ savunmaktadır⁸⁴. Mahkeme internet alan isminin davacıya devrinin hukuki temelini “gerçek olmayan vekaletsiz iş görme” hükümlerine dayandırmaktadır (§ 687/II BGB⁸⁵)⁸⁶.

4. Mannheim Eyalet Mahkemesinin “heidelberg.de” Kararı

Internet alan isimlerinin tartışıldığı ilk mahkeme kararı olması sebebiyle büyük bir öneme sahip olan karar Mannheim Eyalet Mahkemesince verilmiştir⁸⁷. Karara konu olayda başka bir isim altında faaliyet gösteren bir firma “heidelberg.de” internet alan ismini kendi adına kaydettirmiştir. Şehir tüzel kişiliği bunun üzerine bu ismin kullanılmasına son verilmesini istemiş ve kaydedilen isimdeki “de” bölümünün Almanya’nın internet ortamındaki işareti olduğunu ve bu işaretin kullanıldığı bir sitede normal olarak Heidelberg şehrinin tanıtılmasının beklendiğini ancak durumun böyle olmadığını, bu sebeple kullanılan ismin ihtilafa mahal verdiğini ve dolayısıyla isim üzerindeki menfaatlerin ihlal edildiğini iddia ederek dava açmıştır. Davada ayrıca böyle bir ismi tescil eden DENIC’in olayda ihmali olduğu ve onun da sorumlu olduğu savunulmuştur. Mannheim Eyalet Mahkemesi davacının talebini yerinde görmüş, ismin kullanılmasının durdurulmasına karar vermiş ancak, DENIC’in sorumlu tutulamayacağını, zira bu kuruluşun yalnızca “ilk gelen, kapar (=first came, first served)” ilkesine göre tescili gerçekleştirdiğini belirtmiştir⁸⁸.

⁸³ İnternet alan isminin devrinin § 12 BGB’de öngörülen bir talep olmadığına ve davacının böyle bir hakkı bulunmadığına dair karar için bkz., OLG Hamburg, www.jura.uni-sb.de/jurpe/rechtspr/19990021.htm.

⁸⁴ LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm., Abs. 60.

⁸⁵ Bu hükümde, iş sahibinin, kendine ait bir işi, bu işi görmeye yetkisi olmadığını bilen bir başka kimsenin yapması halinde, bu kimseden, § 677, 678, 681 ve 682 BGB’den kaynaklanan talepleri ileri sürebileceği belirtilmektedir. Bu talepler arasında “elde edilen kazancın iadesi” talebine yer verilmiştir.

⁸⁶ LG München, www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980032.htm., Abs. 61.

⁸⁷ LG Mannheim NJW 1996, 2736. Karar www.denic.de/doc/recht/urteile/urteil_heidelberg.html adresinden de temin edilebilir.

⁸⁸ Kararın eleştirisi için bkz., Bücking, NJW 1997, 1889 vd.; Hören (Anm.), CR 1996, 353 vd.

5. Avusturya Yüksek Mahkemesi (OGH) Kararları

Avusturya'nın (En) Yüksek Mahkemesi (=Oberste Gerichtshof) 13.9.1999⁸⁹ ve 21.12.1999⁹⁰ tarihlerinde vermiş olduğu kararlarında internet alan isimlerinin isim ve marka fonksiyonlarına sahip olduğunu ve dolayısıyla isim ve markalar hukukuna göre korunmaya değer olduklarına karar vermiştir⁹¹. 21.12.1999 tarihinde vermiş olduğu kararda davalı internet hizmeti verenler için bir dernek platformu kurmak amacıyla internette bir alan ismini kaydettirmişti. Burada isim gasbı (=Domain grabbing)⁹² sözkonusu olmamasına rağmen, mahkeme, inşaat işletmesi nesiller boyunca bu isim altında faaliyet göstermiş olan davacının buna engel olabileceğine karar vermiştir.

Avusturya Yüksek Mahkemesinin bu kararıyla Alman mahkemelerince verilen kararları benimsediği sonucu ortaya çıkmaktadır. Bu kararın ışığı altında bir internet alan isminin özel bir isim olması veya ismi andırması, çağrıştırması halinde Avusturya Medeni Kanunu'nun § 43'e göre korunabilmesi imkan dahiline girmiştir⁹³.

Mahkeme, birden fazla kimsenin isminin birbirine benzemesi halinde ortaya çıkan uyuşmazlık, "öncelik ilkesi"ne göre çözümleneceği esasını benimsemiştir.. Bu ilkeye göre aynı isimleri taşıyanlardan önce kim ismini tescil ettirmiş ise o üstün hak sahibidir. İnternet alan isimleri üzerindeki hak, devir ve temlik olunabileceği gibi, kiraya, hasılat kirasına da verilebilir, kararlarda bu esasa da yer verilmiştir⁹⁴.

6. Brandenburg Eyalet Yüksek Mahkemesinin Basın Açıklaması

Brandenburg Eyalet Yüksek Mahkemesi 12 Nisan 2000 tarihinde ba-

⁸⁹ 4 Ob 180/99w (www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm).

⁹⁰ 4 Ob 320/99h (www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm).

⁹¹ www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm.

⁹² "Domain grabbing" bir kimsenin adına kaydettirmek istediği alan isminin başka bir kişinin hukuken korunan haklarını ihlal ettiğini bildiği halde daha önce bu ismin kaydettirilmemiş olmasından yararlanarak, adına bu ismi kaydettirmesi ve daha sonra bu ismi rakip firmalara ve kişilere pazarlamaya kalkışmasıdır. Bu konuda bkz., www.nic.ch/de/faq/generalfaq-de.html.

⁹³ www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm.

⁹⁴ www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm.

sına yaptığı bir açıklama ile, ismin korunmasının internet alan isimleri bakımından da geçerli olduğuna karar verildiğini kamuya duyurmuştur⁹⁵. Kararda bir kimsenin bir başkasının ismini alan ismi olarak tescil ettiremeyeceği esası benimsenmiştir. Mahkemeye göre bu isimler bir bilgisayara ulaşmak amacıyla rasgele dizilmiş harfler değildir. Burada amaç bu ismi kullanan kişilerle, mal ve hizmet arz edenlerle ile temasa geçmektir. Dolayısıyla internet alan isimleri isim benzeri işaret (=Namensaehnliche Kennzeichnung) veya bir markadır. Dolayısıyla bir ismi gerçekten taşıyan bu ismi tescil ettirebilmeli, ismi kullanmaya hakkı bulunmayanlar başkalarının haklarını ihlal etmekten kaçınmalıdırlar. Mahkeme, karara konu olan olayın Brandenburg Eyaletinin bir şehri olan "Luckau" da ticari reklam faaliyeti içinde bulunan bir kişinin "luckau.de" ismini internet alan ismi olarak kendi adına kaydettirmesi olduğunu ve yukarıda anılan nedenlerden dolayı bu ismi kullanmanın haksız olduğunu belirtmektedir.

7. İsviçre Federal Mahkemesi'nin 2 Mayıs 2000 Tarihli "berneroberland.ch" Kararı

İnternet alan isimleri konusunda son yıllarda verilen iki önemli karardan birisi⁹⁶ olan "berneroberland.ch" kararında⁹⁷ Bern Eyaleti Turizm Derneği olarak faaliyet gösteren ve kendisine bir çok derneğin bağlı bulunduğu tüzel kişilik, davalı Kaformatik AG'nin 13 Mart 1996 yılında kaydettirdiği "berneroberland.ch" alan ismini kullanmaktan kaçınması ve bu kaydın terkin edilmesi⁹⁸ için irade beyanında bulunması istemiyle dava açmıştır. Aksi halde Ceza Kanunu'nun 292. maddesi uyarınca cezai takibata geçileceği uyarısında da bulunmuşlardır. Harn Kantonu Ticaret Mahkemesi davanın kabulüne kararlar davalının 10 gün içerisinde SWITCH nezdinde terkin beyanında bu-

⁹⁵ Brandenburg Eyalet Yüksek Mahkemesinin basın açıklaması için bkz., www.brandenburg.de/kommunen/luckau/olgbra.htm.

⁹⁶ Diğer karar "Ryzt.ch" kararı olarak anılmaktadır ve BGE 125 III 191 vd.'ında yayımlanmıştır. Konuyu dağıtmamak için kararın yalnızca ismini anıyoruz.

⁹⁷ BGE 126 III 239 vd.; Karar aynı zamanda www.weblaw.ch/kompetenzzentrum/entschberneroberland.bge.htm adresinden de temin edilebilir.

⁹⁸ İsviçre İnternet Alan İsimleri Hükümlerinin 14. maddesi uyarınca terkin beyanında buluna ve devri için ferağda bulunmayı düzenleyen hüküm için bkz., www.nic.ch/de/terms/policy-de.html.

lunmaya mahkum etmiştir. Karar Bern Kantonu Ticaret Mahkemesi nezdinde temyiz edilmiş, önceki karar iptal edilerek davanın reddine karar verilmiştir. Bu karar davacı tarafından Federal Mahkeme'ye götürülmüş ve söz konusu karar verilmiştir.

Federal Mahkeme'nin olayı haksız rekabeti düzenleyen hükümler çerçevesinde değerlendirdiği ve MK. m. 25 (Art. 29) hükümleri çerçevesinde bir korumanın nasıl gerçekleşeceği sorununu tartışmaksızın, isim hukuku çerçevesinde de korumanın mümkün olduğuna temas ettiği görülmektedir⁹⁹. Bununla birlikte Mahkeme'nin internet alan isimlerinin kişi isimleri gibi değerlendirilmesi konusunda derin endişeleri olduğu söylenebilir. Kararın bazı bölümlerinde internet alan isimlerinin verilere ulaşabilmek için adresle eş değer olduğu ve internete bağlı her bilgisayarın mutlaka böyle bir adresini belirtir isminin olması gerektiği belirtilmiştir. Esasen bu adres IP numaraları denilen bir sayı dizisidir. Ancak bu sayıları kullanıcıların akıllarında tutmaları pratik olmadığından dolayı verilen isim, bu sayı dizisine dönüştürülmekte ve adrese ulaşılmaktadır. Teknik açıdan alan isimleri ağ ortamında yalnızca bağlı bilgisayarı tanımlar, bir kişiyi ya da bir işletmeyi değil¹⁰⁰. Bununla birlikte kullanıcılar için bu teknik husus önemli değildir. Kullanıcı Web Sitesini ismiyle tanır. Dolayısıyla kullanıcı teknik bakımdan zorunlu olan bu adresi, firma, kişi ya da ürünle özdeşleştirir. Bu özdeşleştirme dolayısıyla isim üzerinde hak sahipliğinin tayini büyük önem arz etmektedir.

Mahkeme internet alan isimleri konusunda özel bir düzenlemenin İsviçre hukuku bakımından eksikliğine işaret etmekle birlikte, bu eksikliğin hukuk dışı bir alan yaratmadığı, eksikliğin haksız rekabet, markalar ve ismi koruyan hükümler çerçevesinde giderilebileceği kanaatindedir. Bir ismi tescil ettiren kişi ile isminin gasbedildiği, isim üzerindeki menfaatinin ihlal edildiğini iddia eden kişi arasındaki uyuşmazlık karşılıklı menfaatlerin nazara alınması ve bu menfaatlere dengelenmesi suretiyle giderilebilir. Şematik bir çözüm, yani öncelik ilkesi daima hakkaniyete uyan bir çözüm sunmayabilir.

⁹⁹ BGE 126 III 244.

¹⁰⁰ Mahkeme bu bağlamda Weber, Schutz von Domaenenamen im Internet, SJZ 1996, s. 406'da yayımlanan makalesine ve Bücking'in NJW 1997, 1887'de yayınlanan makalesine atıfta bulunmaktadır.

Nihayet Federal Mahkeme internet alan ismi olarak seçilen “bernero-berland.ch” isminin ihtilafa mahal verdiği yolundaki davacının iddiasını yerinde bulmamış, Bern Kantonu Ticaret Mahkemesinin 24 Ağustos 1999 tarihli kararını onamıştır. İnternet kullanıcılarının “bernero-berland.ch” adresinden münhasıran davacı turizm derneğini anlamadıklarını, bu isim altında çok değişik amaçlarla faaliyette bulunulabileceğini, dolayısıyla ismin ihtilafa mahal vermediği vurgulanmıştır.

B. DOKTRİNDE GÖRÜŞLER

1. İnternet Alan İsimlerinin MK. m. 25 (§ 12 BGB) Anlamında İsim Niteliğini Reddeden Görüş

Doktrinde¹⁰¹ bu konuda ileri sürülen görüşleri esas itibariyle iki kategoride değerlendirmek mümkündür. İlk kategori içerisinde değerlendirilebilecek görüş sahipleri¹⁰², internet alan isimlerinin § 12 BGB kapsamında korunmasını şüphe ile karşılamakta, başka çözüm yolları üzerinde yoğunlaşmaktadırlar.

Hamburg Eyalet Yüksek Mahkemesinin de kararında belirttiği üzere bu görüş sahiplerinin çıkış noktası esas itibariyle 1951 yılında Alman Federal Mahkemesinin “Telgraf-Kararı” adı ile anılan karardır. Görüş sahiplerince karardaki adres kavramı ile internet adresi kavramı aynı şekilde değerlendirmekte ve internet alan isimlerinde adres yalnızca baş sayfayı göstermeye yarar. Alelade bir adresten farklı değildir ve bir kişi isim gibi değerlendirilmesi doğru değildir.

¹⁰¹ İnternet alan isimleri konusunda Bern’de yapılmış bir doktora tez çalışması bulunmaktadır. Bkz., BURI, UELI, Die Verwechsel-barkeit von Internet Domain Names, Diss., Bern 1999.

¹⁰² BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 420 vd.; WEBER, SJZ 1996, 406-407; KUR, CuR 1996, 590 vd. Alan isimlerinin elektronik bir adres olduğu ve bir marka gibi değerlendirilemeyeceği görüşü için, Memiş, 477. Köln Eyalet Mahkemesinin benzer gerekçeleri içeren ve alan isimlerinin ismin korunmasını düzenleyen § 12 BGB anlamında isim sayılamayacağına dair kararları için bkz, BB 1997, 1121 “kerpen de” kararı; NJW - RR 1998, 976 “pulheim.de” kararı; GRUR 1997, 377 “huert.de” kararı.

2. İnternet Alan İsimlerinin MK. m. 25 (§ 12 BGB) Anlamında İsim Niteliğini Kabul Eden Görüş

Bu görüş taraftarları internet alan isimlerinin yalnızca ana bilgisayarı gösteren adresten ibaret olmadığını, bu ismin aynı zamanda kişinin lakabı, müstearı gibi, geniş anlamda isim kavramı içerisinde değerlendirilebileceği kanaatindedirler¹⁰³. Bu görüş sahipleri daha ziyade Alman mahkemelerinin son yıllarda benzer olaylarda verdikleri kararlarda dile getirilen görüşleri paylaşmaktadırlar. Bununla birlikte § 12 BGB kapsamında bir korumanın özellikle aynı alan isminin tescil edilmesinde aynı ölçüde menfaati bulunan kişilerin isim üzerindeki menfaatlerinin ihlal edilip edilemeyeceği konusunda yetersiz kaldığı itiraf edilmektedir¹⁰⁴

C. GÖRÜŞLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ VE GÖRÜŞÜMÜZ

Kanaatimizce sorunu değerlendirirken gerek mahkeme kararlarında gerek doktrinde ileri sürülen düşüncelerdeki görüş farklılıklarını tespit etmek ve bu noktalara ilişkin düşüncelerimizi belirtmek daha yararlı olacaktır. Bu konu kapsamında tartışılan temel sorunları aşağıdaki gibi bir kaç başlık altında toplamak mümkündür:

Her şeyden önce kendi ismi olmadığı halde bir başka isim; firmalar bakımından düşünüldüğünde firmanın adını veya bir ürünün ismini taşımayan bir isim altında bir alan ismi tescil ettirilebilir mi? Alan isminin kişi isimleri gibi aynı ölçüde değerlendirilmesi mümkün müdür? Böyle bir isim tescil edildiğinde MK. m. 25 anlamında ismin gasbı veya ismin ihtilafı hale gelmesine yol açar mı?

İsmin ihtilafa mahal vermesi veya ismin gasbı halinde açılacak davalarla istenebilecek talepler içerisinde alan isminin, ismi gasbedilen kişiye devri istenebilmeli midir?

İsmi tescil eden kuruluşların "sorumsuzluk kayıtları" ne ölçüde geçer-

¹⁰³ BÜHLER, Art. 29, N. 7; BÜCKING, NJW 1997, 1887; NORDEMANN, NJW 1997, 1895-1896; PALANDT, Bürgerliches Gesetzbuch, 57. Aufl., München 1995, § 12 Rdn. 10; HOFFMANN, H., Die Entwicklung des Internet - Rechts, NJW 2001, Beilage zu Heft 14, s. 17 vd.

¹⁰⁴ NORDEMANN, NJW 1997, 1896.

li olmalıdır. Bu kuruluşlara karşı yöneltilebilecek taleplerin temeli ne olmalıdır?

İnternet alan isimlerinin kişi isimleri gibi düşünülmesini güçleştiren bir takım hususlar bulunmaktadır. Sosyal hayatta bir kimsenin isminin bir başkasına devir ve temlik edilmesi mümkün değildir. Ancak internet alan isimlerinin devir ve temliki, kira ve hasılat kirası sözleşmelerinin konusu olması mümkündür¹⁰⁵. Bu husus kişi isimlerinin şahsiyet hakkının konusu olması, internet alan isimlerinin ise gayri maddi bir hak olarak tezahür etmesi şeklinde özetlenebilir.

Her ne kadar alan isimlerinin de kişi isimleri gibi tanıtıcı ve ayırt edici etkileri bulursa da alan isimlerinin adres gösterme niteliği göz ardı edilemez. Bu sebeple “emergency.de” kararında da işaret edildiği üzere¹⁰⁶ alan isimleri bakımından koruma, kişi isimlerine nazaran daha dar yorumlanmalıdır. Dar yorumlama, seçilen alan isminin ihtilafa mahal verdiği veya ismin gasbedildiği yolundaki iddiaların “öncelik ilkesi” ve “bir alan isminin ancak bir defa verilebilmesi” olgusunun göz önünde tutularak değerlendirilmesi şeklinde gerçekleşmelidir. Zira gerçek hayatta da herhangi bir şehrin telefon rehberi ele alındığında aynı isimden yani adı ve soyadı aynı olan onlarca kişi bulunabilmektedir. Kişilerin kendi isimlerini taşıyan alan isimlerini tescil ettirmelerinde haklı bir yararlarının bulunduğu kabulü gerekir. Bununla birlikte “krupp.de” kararında da olduğu gibi, kişinin soy isminin, ülke, hatta dünya çapında tanınan bir ailenin, bir kişinin veya bir firmanın adı olması halinde, haklı olarak toplumda bir karışıklık, o kişi ile ünlü kişi arasında bir karıştırma ortaya çıkabilir. Örneğin, “sabancı” soy ismini taşıyan bir kişi bu ismi alan ismi olarak kaydettirdiğinde toplumda haklı olarak “Sabancı Grubu”, “Sakıp Sabancı” ile karıştırılma imkanı vardır. Zira yolda geçen her hangi bir kimseye “sizce Sabancı kimdir” diye sorulursa akla çoğu kez medyada sık sık adı geçen ve görüntülenen kişiden bahsedilecektir. “www.sabancı.com” gibi bir isimle kişileri “sabancı” adlı siteye yönleltmek, kişile-

¹⁰⁵ www.rdb.co.at/aktuell/t_333.htm. Bkz., yuk. IV, C. Alan isimlerinin haczedilebileceği yönünde karar için bkz., LG. ESSEN, 22.10.1999. Karar, www.net-law.de/urteile/lge_1.htm adresinden temin edilebilir. Alan isimlerinin haczi konusunda ayrıca bkz., HOFFMANN, NJW 2001, Beilage zu Heft 14, S. 25 vd.

¹⁰⁶ www.jura.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19990021.htm. Abs. 12.

ri yanıltmak sayılabileceği gibi; muhalefete satılık domain sloganıyla satışa sunulan “www.mesutyilmaz.com” sitesi bir takım hukuka aykırı davranışlara da beşiklik yapabilir. Bu adresin diğer parti mensuplarınca hukuka uygun sınırlar içinde olsa dahi bu kişi aleyhine işletilmesi çok büyük sakıncalar doğurur. Yanıltılarak bir adrese yönlendirilen kişilerin vakitleri alındığı gibi, haksız ve spekülatif kazançlara da sebebiyet verilebilir, hukuka aykırılık bir kazanç kapısı haline getirilebilir. Tehlikenin büyüğü buradadır. Hiç kimse hukuk düzeninin onaylamadığı bir amaca, onaylanan davranış biçimleri ile ulaşmama- lı, böyle tutum ve davranışların önü kesilmelidir. Sonuç olarak mahkemelerin bir ismin karıştırılma ve gasbı olayını değerlendirirken objektif olarak, yani orta zekalı, makul, dürüst bir internet kullanıcı- sının (tabiidir ki internet kullanıcılarının dahil olduğu sosyal sınıf da gözönünde tutulmalı) böyle bir ismi karıştırıp karıştırmadıkları dik- kate alınmalıdır. Bu bakımdan “www.tansuciller.com” veya “www.me- sutyilmaz.org” alan isimleri birer isim gasbı sayılmalıdır. Böyle hal- lerde “öncelik ilkesi” geçerli olmamalıdır¹⁰⁷. Öncelik ilkesi deyim yerinde ise eşitler arasında birinciyi belirlemelidir. Bir ismi çeşitli şe- killerde kamuoyuna duyuran ve o isimle anılmak hususunda bir men- faati bulunan kişiler, tıpkı lakap ve müstear isimlerde olduğu gibi ko- runmalıdırlar. Bu bağlamda örneğin asıl adı Fahrettin Cüreklibatür olan kişinin “www.cüneytarkin. .” ismini kullanmasına öncelik tanı- mak gerekir. Önceden bir kimse bu ismi tescil ettirmiş olsa dahi bu is- min kendisine ait olduğunu, toplumda bu şekliyle tanındığını iddia edebilmelidir ve bu iddiasında haklı görülmelidir.

Birden fazla kişinin aynı ismi tescil ettirmek konusunda aynı ölçüde menfaati bulunuyorsa bir isim ancak bir kişiye verilebildiğinden dola- yı § 12 BGB (MK. m. 25)’in yetersiz kaldığı iddiası haksız değildir¹⁰⁸. Örneğin lastik oyuncak ayı üreten “beck” firmasıyla, kitap basım ya- yını yapan “beck” firmasının aynı ismi kullanmak hususunda menfa- atlerinin eşit olduğu söylenebilir. Böyle bir durumda § 12 BGB (MK. m. 25) uygulama alanı bulamaz. Kanaatimizce böyle hallerde “önceli-

¹⁰⁷ Öncelik ilkesine yöneltelen eleştiriler için bkz., “krupp.de” kararı, www.ju- ra.uni-sb.de/jurpc/rechtspr/19980080. htm.; Ayrıca bkz., BGE 125 III 191 vd.; BGE 126 III 239 vd. Ayrıca bkz., HOFFMANN, NJW 2001, Beilage zu Heft 14, S. 18.

¹⁰⁸ Bkz, NORDEMANN, NJW 1997, 1896.

lik" ilkesinden yararlanılmakla birlikte, branş ve sektörel farklılıkların alan isimlerine olabildiğince iyi yansıtılabilmesinin yolları aranmalıdır. Bu bakımdan Bettinger'in görüşlerine¹⁰⁹ katılmamak mümkün değildir.

İsmin ihtilafa mahal vermesi ve ismin gasbı hallerinde açılacak davaların, ismin tanınmasını isteme yani tespit davası, men davası, zarar meydana gelmişse tazminat davası ve elde edilen kazancın iadesi davaları olduğu belirtilmektedir¹¹⁰. Bu noktada tartışılması gereken sorun, ismin gasbedilmesi suretiyle tescil edilen internet alan isimlerinin dava ile devrinin istenip istenemeyeceğidir. Bu soruya München Eyalet Mahkemesi "krupp.de" kararında olumlu cevap vermiştir. Hamburg Eyalet Yüksek Mahkemesi ise böyle bir talebi, § 12 BGB kapsamında yer almadığından bahisle reddetmiştir. Kanaatimizce isim üzerindeki hakkın bir kişilik hakkı olması ve isim hakkını düzenleyen hükümlerin MK. m. 24 ve 24a'ya nazaran özel hükümler olması ve MK. m. 25'in bu hükümlerle tamamlanması gerektiğinden hareketle, MK. m. 24a'da öngörülen¹¹¹ "saldırıdan elde edilen kazançları vekaletsiz iş görme hükümleri" uyarınca isteyebilmek imkanı vardır. Gerçekten, saldırıya uğramış olan kimse, bu dava ile BK. m. 414 hükmüne dayanarak saldırgandan haksız olarak elde etmiş bulunduğu kazancı kendisine verilmesini isteyebilir¹¹². Doktrinde bu konuda BK. m. 414 hükmünde düzenlenen "gerçek olmayan vekaletsiz iş görme"nin söz konusu olduğu kabul edilmekte ve bu sebeple istemin bu maddeye dayanacağı görüşü ileri sürülmektedir¹¹³. Gerçek olmayan

¹⁰⁹ BETTINGER, GRUR-Int. 1997, 416 vd.

¹¹⁰ TUOR/SCHNYDER, 104; ÖZTAN, 171-172; Elde edilen zenginleşmenin iadesi (=Genugtuungsklage) talebine yer vermeyen görüşler için bkz., AKİPEK/AKINTÜRK, 433 vd; OĞUZMAN/SELİÇİ, 61 vd.; DURAL, 174.

¹¹¹ 3444 Sayılı Kanun ile hayata geçirilen bu talep ile kişilik haklarına ve bu arada isme saldırıda bulunan haksız olarak onu kullanan kişinin malvarlığında saldırı dolayısıyla sebepsiz olarak meydana gelmiş olan zenginleşmenin saldırıya uğramış olan kimseye ödenmesi amaçlanır (AKİPEK/AKINTÜRK, 415).

¹¹² Sebepsiz zenginleşme halinde iadenin kapsamı konusu hakkında geniş bilgi için bkz., EREN, F., Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, C.II, 5. Bası, İstanbul 1999, s.877 vd. Ayrıca bkz., Hoffmann, NJW 2001, Beilage zu Heft 14, S. 23 vd.

¹¹³ AKİPEK/AKINTÜRK, 415; ZEVKLİLER, 550; Arpacı, 153; ÖZTAN, 162; DURAL, 153; OĞUZMAN/SELİÇİ, 105; HATEMİ, 109.

iş görmede iş gören, başkasına ait bir işi iş sahibinin menfaatine değil, kendi menfaatine görmektedir. Burada iş gören başkası adına hareket ve iş görme iradesine sahip değildir; hatta o, bu işi iş sahibinin iradesine ve menfaatine aykırı olarak yapmaktadır¹¹⁴. Buna rağmen iş sahibi BK. m. 414'e göre meydana gelen menfaatleri ve dolayısıyla zenginleşmeyi alma hakkına sahiptir¹¹⁵.

Böyle bir durumda iadenin kapsamı konusunda vekaletsiz iş görenin iyi niyetli olup olmamasına göre bir ayırım yapılmalıdır. Şayet tescili yaptıran kişi bu ismin bir başkasının kişilik haklarını (veya firma vs.) ihlal ettiğini biliyorsa bir başka ifade ile "Internet-grabbing" söz konusu ise vekaletsiz iş görence yapılan masraflar karşı taraf için sebepsiz zenginleşme sayıldığı ölçüde geri istenebilir. Bir diğer ifade ile vekaletsiz iş görenin yapmış olduğu masraflar sonunda iş sahibi bu masraflardan kurtulmuş ve dolayısıyla tasarrufta bulunmuş ise, işi görülenin malvarlığında bir artış, bir zenginleşme meydana geldiğinden, iş gören bunu sebepsiz zenginleşme davasıyla talep hakkına sahiptir¹¹⁶.

Vekaletsiz iş görmeden hasıl olan fayda mümkün ise aynen geri verilmelidir. Bu kapsamda internette bir alan isminin, bir başka kişinin kişilik haklarına müdahale etmek suretiyle bir başkası adına tescil edilmiş ise bu alan isminin talep halinde, ismine haksız müdahalede¹¹⁷ bulunulana devri mümkün olmalıdır. Zira BK. m. 414'e göre "Kendi menfaati için yapılmamış olsa bile, iş sahibi, yapılan işten hasıl olan faydaları alma hakkını haizdir". Internet-grabbing durumunda ayrıca kötü niyetli kişi elde ettiği semereleri de, örneğin oldukça popüler olan bir sitenin yaptığı reklamlar dolayısıyla elde ettiği kazançları iade etmek zorundadır.

Buna karşılık "krupp.de" kararında olduğu gibi aile ismini (soy ismini) internette alan ismi olarak tescil ettiren bu davranışı ile bir başkasının haklarını ihlal ettiğinin bilincinde değil veya kusurlu sayılmıyorsa bu takdirde gerçek vekaletsiz iş görme varmış gibi hareket

¹¹⁴ EREN, 845.

¹¹⁵ EREN, 845-846.

¹¹⁶ EREN, 847.

¹¹⁷ Sebepsiz zenginleşme kurumunun çağımızda kazandığı boyutlar ve modern görüşler için bkz., EREN, 861 vd.

edilmeli¹¹⁸ veya sebepsiz zenginleşmede iyi niyetli sebepsiz zenginleşenin masrafları talep hakkına dair hükümler burada da uygulanmalıdır¹¹⁹. Bunun sonucunda alan isminin devri gerçekleştirilecekse, ismi tescil ettirenin yapmış olduğu zaruri ve faydalı masraflar (tescil masrafı ile periyodik ödenen ücretler) faizi ile birlikte (davalı) iş görene ödenmelidir¹²⁰. Bir diğer ifade ile mahkeme kararıyla gerçekleşen devir durumunda bir web sitesinin satışında olduğu gibi objektif değeri değil, ancak sitenin kurulması ve varlığını devam ettirebilmesi için yapılan masrafların ödenmesine karar verilmelidir.

Doktrinde tartışılan bir sorun vekaletsiz iş görme hükümlerine dayalı kazancın iadesi talebi yanında maddi tazminat talebinin yer alıp alamayacağıdır. Bir görüşe göre¹²¹ bu iki talebin yığılması kabul edilemez. Davacı ya maddi tazminat davası açar; zararı yoksa kazancın

118 Gerçek olmayan vekaletsiz iş görenin iyiniyetli olması halinde net kazancın sebepsiz zenginleşme hükümlerine göre geri verilmesi savunulmaktadır (GUHL/MERZ/KOLLER, Das schweizerische Obligationenrecht, 8. Aufl., Zürich 1991, s. 506). Alman hukukunda da hakim görüşün bu yönde olduğu belirtilmektedir (EREN, 847, dipn.54).

119 Böyle bir durumda sebepsiz zenginleşme hükümleri ile vekaletsiz iş görme hükümlerinin birbirini tamamladığı söylenebilir. Gerçek olmayan vekaletsiz iş görme hükümleri ile sebepsiz zenginleşme hükümlerinin yarışmayacağı yolundaki görüş için bkz., EREN, 881. Yazara göre Kanun (MK. m. 24a) sebepsiz zenginleşmeyi önlemektedir.

120 Gerçek vekaletsiz iş görmede, iş, iş sahibinin menfaatine yapılmaktadır. Ancak yukarıdaki "krupp.de" olayında bir başkası adına hareket, bir başkasının işini görme iradesi mevcut değildir. Dolayısıyla ortada gerçek anlamda bir vekaletsiz iş görme bulunmamakla birlikte, iyi niyetli davranışı, kötü niyetli davranışla eş değer tutmamak için bir çıkış yolu bulmak gerekir. İyi niyetli ve kötü niyetli zenginleşen ayrımı ise "sebepsiz zenginleşme kurumu" içerisinde yer almaktadır. Biz bu noktada sanki ortada gerçek bir vekaletsiz iş görme varmış gibi hareket edilmesini taraf menfaatleri bakımından uygun buluyoruz. Vekaletsiz iş görme ile sebepsiz zenginleşme davası arasındaki ilişki sorunu burada önem kazanmaktadır. Zira vekaletsiz iş görme sonunda iş görenin malvarlığının haksız olarak arttığı ileri sürülerek sebepsiz zenginleşme davası da açılabilir midir? Yoksa münhasıran sebepsiz zenginleşme davası mı açılmalıdır? Bu konuda geniş bilgi için bkz., Eren, 844 vd. Bu iki kurumun birbirini tamamladığı görüşü için bkz., GUHL/MERZ/KOLLER, 506; EREN, 846.

121 ARPACI, 153.

iadesi ister. Buna karşılık bizim de katıldığımız bir görüşe göre¹²², bu iki talep yığılabılır. Kişilik hakları ihlal edilen aynı olay sebebiyle hem kazançtan yoksun kalabilir, hem de onun elde edemeyeceği bir kazancı kişilik haklarını ihlal eden kişi elde etmiş olabilir. Böyle olunca zararını maddi tazminat, elde edilen kazancı da vekaletsiz iş görme hükümlerine göre isteme durumu ortaya çıkar.

Burada temas edilmesi gereken son bir husus, alan isimlerini tescil etmek ve diğer idari işleri gerçekleştirmek amacıyla kurulan kuruluşların sorumsuzluk kayıtlarının geçerli olup olmayacağıdır^{122a}. Öncelikle belirtmek gerekir ki, sorumsuzluk anlaşmaları ancak sözleşme ilişkilerinden doğan sorumluluğu sınırlar veya ortadan kaldırabilir. Haksız fiiller bakımından böyle bir imkan öngörülmemiştir. Dolayısıyla bir ismin internet alan ismi olarak tescili halinde bu tescil işleminden zarar gören 3. kişilere karşı tescil işlemini gerçekleştiren kuruluşlar da BK. m. 41 MK. m. 24 ve m. 249 gereğince sorumludurlar¹²³. Burada tartışılan sorun ismi tescil ettiren ile tescil eden kuruluş arasındaki ilişkide böyle kayıtların geçerli olup olmayacağıdır. Gerçekten de bu kuruluşlar alan isimleri ile ilgili hükümler içerisinde¹²⁴, tescil işlemlerinden dolayı hiç bir şekilde sorumlu olmayacaklarını belirten şartlar öngörmekte, tüm sorumluluğu tescil ettirene yüklemektedirler. Kanaatimizce hile ve ağır kusur halinde sorumsuzluk kayıtlarının geçersiz sayılacağını öngören hükümlerle (BK. m. 99/I) bu hükümler çelişmektedir. Hatta bu görev kendisine fiili tekel oluşturacak şekilde verildiği için hafif kusur halinde dahi sorumlu tutulması mümkündür (BK. m. 99/II)^{124a}. Tescille görevlendirilen kuruluşun

¹²² DURAL, 154.

^{122a} Tescili gerçekleştiren kuruluşların sorumluluğu hakkında geniş bilgi için bkz., HOFFMANN, NJW 2001. Beilage zu Heft 14, S. 26 vd.

¹²³ Burada farklı kimselerin aynı esaslara göre sorumlu olmaları hali, bir diğer ifade ile tam teselsül söz konusudur.

¹²⁴ İsviçre'deki düzenleme için bkz., www.nic.ch/terms/policy-de.html; Türkiye'deki düzenleme için bkz., (<http://dns.metu.edu.tr/v21.html>).

^{124a} Her ne kadar hükümde, sorumluluğun, hükümet tarafından imtiyaz suretiyle verilen bir sanatın icrasından doğması gerektiği belirtilmekte ise de, hükümün ruhu, tekel durumunun istismarına dayandığı bütün halleri kapsamaktadır. Bkz., OĞUZMAN/ÖZ, Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, İstanbul 1995, s. 344.

belgeler üzerinde herhangi bir inceleme yapmadan “first come, first served” ilkesine göre tescili gerçekleştirmeleri halinde mutlaka sorumlu tutulmalıdır¹²⁵. Tescil, başka bir ülkenin kuruluşu nezdinde gerçekleştirilmiş ise bu takdirde kanunlar ihtilafı kurallarının uygulama alanına giren bir durum ortaya çıkar. Türkiye’de “tr” üst düzey alan isimleri ile ilgili kuruluş Ortadoğu Teknik Üniversitesi bünyesindeki kuruluş tescil işleminde kusurlu (kast, ağır ve hafif ihmâl) görülebilirse, mutlaka sorumlu olacaktır ve sorumsuzluk kaydının üçüncü kişilere karşı bir önemi yoktur. Bu kayıt rücu ilişkisini düzenleyen bir hüküm olarak değerlendirilmelidir.

¹²⁵ Nordemann, NJW 1997, 1896. Sorumsuzluk anlaşmasının geçerlilik şartları konusunda geniş bilgi için bkz., EREN, 1076 vd.; TEKİNAY/AKMAN/BURCUOĞLU/ALTOP, TEKİNAY Borçlar Hukuku, 7. Bası, İstanbul 1993, s. 878 vd.; AKMAN, S., Sorumsuzluk Anlaşması, İstanbul 1976, s. 7 vd.